

Mie olen aina pelanu Allania

Allan Fjällblad. Kuva/bild: Hasse Stenudd

Allan Fjällblad on uusi tuttavuus Tornionlaaksonteatterissa. Ainauasthaan yhen myssikkerin kansa seenilä, hään yksin puhuu, monolookissa Gräävskuuppa.

– Mie muistan ette ko piti laulaa eli pittää jonkulaiset puhheet kouluaikana niin mie en koskhaan tohtinu. Eikä mikhään koulunäytelmä toiminu ko mulle tuli kylmäpalava. Nyt tuntuu niinku ette en olis muuta tehnykhään ko pelanu teatteria, sanno Allan Fjällblad.

Ennen menny vuen loppiaisrevyytä 56-vuotias Allan Fjällblad, Kätke-suanosta, ei ollu koskhaan seisonu teatteriseenilä. Nyt häntä nähthään vitamiinipurkkina Tornionlaaksonteatterissa ja tällä hetkelä hään lukkee ja tutustuu Henning Mankelin tekstiin Grävskopa, joka Hans-Erik Forsin kääntämisen jälkhiin meänkieleksi kuttuthaan Gräävskuuppa.

– Oikeastamyön mie olen aina ”pelanu Allania” ko mie en ole koskhaan saattanu porista ihmisitten eessä. Niin kyllähään se oli haaste ette suostua olheen matkassa loppiaisrevyyssä, sannoo Allan Fjällblad, joka teatterin avula oon saattanu jättää kaikki muut naamarit jotka hään oon kantanu.

Tornionlaaksonteatterissa tykäthiin Mankellin tekstistä, Gräävskuuppa, siinä oli jotaki ajankohdasta, ja olletikki Pajalalle:

– Mie kävin Kaunisvaarassa ja olin ko kirveenkalsola lyötty päähään. Ko mie kattoin sen ison jänkän yli niin se oli niinku iso Gräävskuuppa olis kuorinu pois jänkän,

Allan Fjällblad sannoo.

Kaikessa isossa niin teksti ottaa vauhtia pienestä ihmisestä jollako oon huolet työstä, ette oon ruokaa pöyvälä ja turvallisuutta. Näyttelyn Rune F. Lindgrenillä, jotako Allani pella, oon kaikki nämät asiat. Mutta niinku kaikki muut olenot hään kantaa yniversaalista tarvetta ette olla rakastettu ja tarvittu. Sen takia Rune F. Lindgren oon sopinu treffit. Tästä peli sitten alkaa...

Allan Fjällbladin vanhemmat opetit hänen ensinä puhhuun ruottia, net olit itte saahneet työtuvissa ja koulukoissa kärsiä ette net puhuit suomenkieltä. Mutta ko kaikin ympäristössä ja kaverit puhuit meänkieltä niin kieli kuitenkin tuli hälle.

– Tänäpäivänä mie saan puhua meänkieltä teatteriseenilä. Se tuntuu voimakhaalta. Yhtheisyys Tornionlaaksonteatterissa oon tehny minussa ihmeitä, Allan Fjällblad, sannoo.

Hasse Stenudd

Uuet luuat Tornionlaaksonteatteriin

Tornionlaaksonteatterin tehtävhiin kuuluu ette vaikuttaa minuriteetikielen ja identtiteetin kehittämiseen, taitheelisilla tavoilla.

– Met olema ison urakan eessä ette suorittaa tehtävä ko met olema keskelä suurta uusorganisasuunia, sannoo teatterin puhheenjohtaja, Anna Kumpula Kostet.

Nykyinen organisasuuni järjestethiin ko resisööri Ulf Fembron tuli matkhaan, 2004. Ko Ulf heitti 2011 niin alethiin hakheen ”uutta Uiffiä.”

– Sillon palkathiin Lars Thelestam ja uuen johtajan kansa muuttu organisasuuni. Silloin nähthiin kunka hauri se oli. Tornionlaaksonteatteri oon sen takia kysyn aikana kysyn ittelä jos se tekkee oikeita asioita ja oikeala laila, teatterin resyrsitten mukhaan, Anna sannoo.

Lars Thelestam ei ole ennäjä jäljelä Tornionlaaksonteatterissa. Nyt haethaan tomintajohtajaa joka huolehtii ekonomia, henkilökunnasta, bydjetistä ja administra-

Anna Kumpula Kostet, Tornionlaaksonteatterin puhheenjohtaja. Kuva/bild: Hasse Stenudd

suunista. Samala haethaan taitheelista johtajaa joka vain tekkee työtä teatterituotanon kansa, ja yhtä johtajaa lapsile ja nuorile.

– Mie olen oikein optimistinen. Hakuaike loppu tammikuun keskivaiheessa ja met alotimma kerrala prosessin ette löytää oikeat ihmiset virkhoiin. Mie uskon ette meilä oon uusi organisasuuni paikoila huhtikuussa, sannoo Anna Kumpula Kostet. Keskustelu joka aina oon aktyelli, niin ylheisölä ko teaterilla, oon se ette käyttäako Tornionlaaksonteatteri liika paljon eli liika vähän meänkieltä.

– Se hään oon hyvä,

Hasse Stenudd.

kielikeskustelu näyttää osalistumista. Mutta mitä tahansa kattojat vain tykkäävät asiasta niin se asia koskattaa ja kaikila oon oma histuuria kertoa.

Tornionlaaksonteatteri oon vuositten aikana hyvin pystyny siepasheen kiini ihmisitten kertomukset ja peilata näyttelyissä heän elämää.

– Net oon kansa vahvistanheet meänkielen ja sen ette kieli oon olemassa. Ette se oon kieli tullee monele selväksi ko sitä puhuthaan teatteriseenilä, sannoo Anna Kumpula Kostet.

Toisinhaan saapii kuula ette oli parempi ennen. Mutta Anna Kumpula Kostetin mukhaan minuriteetikielikysymys oon muuttunu.

– Alussa se oli oikein iso asia ja silloin meni vielä esittää teatteria kokohnaans meänkielälä. Mutta se ei mene tänäpäivänä, silloin jättää vielä enämpi tornionlaaksolaisia ulkopuolele, sannoo Tornionlaaksonteatterin puhheenjohtaja, Anna Kumpula Kostet.

Legentaarinen vuoma kertoo legentan

Ko legenta sormuksesta ja vikatheesta pelathiin 2007 Vasikkavuomala niin maanyksen kirjottaja Hugo Rantatalo, joka meni pois vuona 2009, pelasi itte yhdessä päärollissa. Nyt kulttuuriyrittäjä Else-Maj Kreku oman

Else-Maj Kreku. Kuva/bild: Hasse Stenudd

yrityksen kautta ”Kalvdans”, joka tarjoa kulttuuri- ja ympäristökemuksia, oon saanu hänen idean mukhaan Tornionlaaksonteatterin kesälä uuesti pellaahmaan näytelmän Vasikkavuomala.

Näytelmä kertoo perintheelisestä jänkkäniitystä jotako tehthiin, erityisesti Vasikkavuomala. Se ko-

ostuu kansa yhestä tosi legentasta, kultasormuksesta joka kolme sukupolvea oon ollu perinössä.

– Ko ylheisö marsii pelipaikale net saavat kokea kunka ihmiset Vasikkavuomala tekevät jänkkäniitytä. Mie olen ajemin tuottanu prodyksuunia tässä kauhniissa ympäristössä ja se oli hauska ette Tornionlaaksonteatteri

nappasi minun idehaan, sannoo Else-Maj Kreku.

Hään istuu Tornionlaaksonteatterin huohneissa yhdessä teatterin Mervi Jaakon ja Regina Veräjän kansa, ja net suunnittelevat kesän näytelmiä.

– Se oon rohki hauska ette kesälä saaja suorittaa tämän projektin. Teatterin jälkhiin tarjothaan niittyrökana ame-

riikanfläskiä, simmaa ja pullaleetaa kaffin kans, Else-Maj Kreku sannoo.

Heti net taas muistavat Hugo Rantataloa, joka oon jättäny kulumattomia jälkiä Tornionlaaksonteatterin histuuriaan. Hään oli alusta saakka jäljyssä. Mutta niin tammikuun-pakkanen saapii hunteerinkit käteville siivilä lentämhään keshään ja

sinne ihahnaan pelipaikkaan päin.

– Se oon maaginen paikka. Sitä varvaa alle ja vain oon... sannoo Mervi Jaako.

– Legentoila oon useasti syvä rakhauskertomus kuottu itheensä, Regina Veräjä sannoo.

Hasse Stenudd

STR-T: n vuosikonkressi

20 päivä huhtikuuta oon taasen se päivä ko Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaak-solaiset pittää vuosikonkressin. Paikka oon tänä vuona aula Kaihuun Kansankorkeakoulussa. Paitti tavan mukhaiset vuosikokousneuvut-lut, jaethaan kolme stipenttiä ulos, Nuoritten, Täysitten ja Pruuuama-ja-freistaamastipenti. Lääninhallitus Stokholmista vierailee meitä ja tietenki met saama kansa kulttuurisen kokemuksen. Met vierailemma kansa sielä Meän Kultturkehto/Vår Kulurvagga.

STR-T

PRENUMERATION/ADRESS-ÄNDRING/REDAKTION: TILAUKSET/OSOTEMUUTOS/TOIMITUS:
STR-T

Aapua 6, 957 94 Övertorneå
Tel: 0927-240 74
Fax: 0927-240 85
E-post/sähköposti: info@str-t.com
Hemsida/kotisivu: www.str-t.com
Redaktör/toimittaja: Hasse Stenudd
hans.stenudd@str-t.com

BANKGIRO: 669-2230
TILINUMERO:
Ylitornion osuuspankki
553300-430574
PRIS/HINTA: 150 SEK/17 EURO
(inklusive medlemsavgift/jäsenmaksu sisältyy)
UTGIVARE/JULKASIA:
Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaak-solaiset

● Toimintajohtaja hunteeraa

Enämpi meänkieltä raatioissa ja teeveessä? Jo veikkosen, sannoo public service-komitean tutkijat. Ei, sannoo Sveriges Radio ja Sveriges Televisionin johtokunta. Jokhaisella public service-yrittäjällä oon vastassa uusi lähätysperiuti 2014-2019 lähtien. Tammikuun lopussa oli loppuaika ette jättää lausuntoja raporttiin: Uuet ehot public service:lle. Raportin esitykset lyhykäisesti oon ette:

- Lähätysaika minuriteettikielile pittää lisääntyä joka vuele SR:issä ja SVT:ssä samala ko Utbildningsradion (UR) saapii koko sen periutin aikaa, ette lisätä ommaa

lähätysaika.

- Minuriteettikielire-taksuunit saavat palhjaan kielitehtävän.
- Public service-yrittäjät ei saa enää keskenhääns jakkaa ulos vastuutta minuriteettikielile heän välissä, selvin sanottu, jos raatio lähättää uutisia meänkielile niin tv ei piä päästä pois siitä syystä.

SVT:n ja SR:in korkeimat jothokunnat hylkäsit kaikki esitykset. SR:in mutiveerinki oli ette oon hankala rekrytoerata minuriteettitaitoisia sjurnalistiä ja SVT meinasi ette se ei ole kostanuksenmukhaista ette rakentaa ylös tuplat uutisretaksuunit minuriteettikielile. Peukalot alle

panthiin kansa esitykselle ettei jakkaa vastuutta. Eva Hamilton meinasi kansa keskusteluartikkelissä ette UR ja SVT lyöthään yhtheen rahan säästämisen takia!

Ilkeätä, oppimatonta ja häpeälistä olit komentaarit jotka näky Facebookissa, Twitterissä, blogila ja minuriteettimedioissa. Ja se oon justhiins mikä se oon. Toelisuus oon ettei SVT eikä SR novuta lähätyslvan vaatimuksia meänkielile ja tornionlaak-solaisile.

Rapea 13 vuotta aikaa valtiopäivät päätit ratifiseerata minuriteettikonvensuunit ja se merkittee ette Ruotti oon menny myötä siiheen ette

erityisesti tukea minuriteettimassamedioita. Muun muassa valtio pittää heän oikeusjärjestelmän puitheissa ryhtyä toimenpiteishiin ette helpottaa minuriteettiten saatavuutta massamedioista. Mie

toivon ette hallituksella oon rohkeutta ette ei ottaa huomohoon näitä ajatuk-sia ko myöntää raportin esitykset. Meänkieli tarttee sen.

Maja Mella

● Verksamhetsledaren funderar

Mer meänkieli i radio och tv? Absolut, säger public service-kommitténs utredare. Nej, säger högsta ledningen för Sveriges Radio, SR, och Sveriges Television, SVT.

Samtliga public service-företag står inför en ny sändningsperiod från 2014-2019. I slutet av januari passerades deadline för att lämna yttrande till betänkandet: Nya villkor för public service. Betänkandets förslag i korthet

är att:

- sändningstiden på minoritetsspråken ska öka årligen hos SR och SVT medan Utbildningsradion, UR, får hela perioden på sig att öka sin sändningstid.

- minoritetsspråks-redaktionerna får ett renodlat språkuppdrag.

- public serviceföretagen inte längre får dela upp ansvaret för minoritetsspråken mellan sig, dvs om radion sänder nyheter på meänkieli så

ska inte tv komma undan av den anledningen.

Samtliga förslag underkändes av SVT:s och SR:s högsta ledning. SR:s motivering var att det är svårt att rekrytera minoritetsspråkskunniga journalister och SVT menade att det inte är kostnadseffektivt att bygga upp dubbla nyhetsredaktioner för minoritetsspråk. Det blev även tullen ned för förslaget att inte dela upp ansvaret. Eva Hamilton menade även i en debatt-

artikel att UR och SVT ska slås samman för att spara pengar!

Pinsamt, okunnigt och oförskämt var kommentarer som syntes på Facebook, Twitter, bloggar och i minoritetsmedia. Och det är precis vad det är. Verkligheten är att varken SVT eller SR lever upp till sändningstillståndets krav för meänkieli och torne-dalingar.

För drygt 13 år sedan beslutade riksdagen att ratificera minoritets-

konventionerna och det innebär att Sverige har förbundit sig att särskilt stödja minoritetsmass-medier. Bland annat ska staten inom ramen för sitt rättssystem vidta åtgärder för att underlätta tillträde till massmedier för minoriteter. Jag hoppas att regeringen har modet att bortse från dessa utspel och säga ja till betänkandets förslag. Meänkieli behöver det.

Maja Mella

STR-T:n historia präntile

Nyt panthaan STR-T:n historia präntile muisto-/jypileeymikirjotuksessa ensimmäisistä kolmestakymmenestä vuesta. Nykyset ja entiset aktiivit liitossa aikovat kirjottaa mikä oon vetäny heitä kielen revitaliseerinkityössä ja tornionlaakson kulttuurin säilyttämisessä.
– Tullee olheen hauska lukea mitä net ensimmäiset alotteliat muistelevat ensimmäisten vuositten toiminta ja ennan kaikkia ko saathiin aikhaan STR-T, sannoo Sven Kostenius, työryhmässä muistin-/jypileeymikirjotuksele.

Työryhmän kautta Sven Kostenius ja Torvald Pääjärvi oon ottanheet yhteyttä vissitten henkilöitten kansa ette kirjottaa kertomus STR-T:stä, aivan alusta 1981saaka.

– Mie muistan vuen 1982. Silloin mie olin Svansteingårdenilla töissä ja STR-T kuttu ensimmäisheen viralisheen kokkoushehen. Sielä oli herrasväkeä niinku sen aikhainen maaherra Ragnar Lassinantti, Karl Pekkari ja Nils Slunga. Tietenki sielä oli tienraivaajat Bertil Isaksson, Mona Mörtlund, Monica Johansson ja Björn Eklöv, paikan päälä. Tullee ol-

heen oikein hauska lukea niitten viimisesti mainittuitten muistoja tästä tapahtumarikhaasta ajasta, sannoo Sven Kostenius, itte aktiivi STR-T:ssä.

Siittä ette alusta olla tärkeä kulttuurikantaja omasta, erikoisesta tornionlaak-solaisesta kielestä, STR-T oon kehittyyny siiheen ette tänäpäivänä olla valtiopäivitten ja hallituksen remissi-instansi asioissa jotka koskevat minuritettii. Kirjan sisältö oon tärkeä historialinen osa ruottalaisesta kulttuuriperinöstä. Se tullee näythään taistelua siittä ette ei olla kattottu omaksi kieleksi siiheen saakka ko

se, vuona 2000, tunnustethiin omaksi valtioli-seksi minuriteettikieleksi.

– Se oon tärkeästä merkityksestä ette saaja präntile tärkeitä asioita joitako liitto oon ajanu. Mie halvaan mielelhään lukea mitenkä asia käsitelthiin ko se tuli hallituksen pöyväle. Mitä mie muistan niin Henning Johansson, Kerstin Johansson ja Torvald Pääjärvi olit tähhään aikhaan erittäin aktiiviiä remissityössä, Sven Kostenius muistellee.

Muuta joka kulkee käsi käessä STR-T:n syntymisen kansa oon MET-avisin historia, Kaamos

Sven Kostenius, vasemalla, ja Torvald Pääjärvi.

Kuva/bild: Hasse Stenudd

kirjaförlaakin syntymisen, Tornionlaakson teatterin perustaminen ja Meän Akateemi-Academia Tor-

nedalensis. Muistokirjotus räknäthään valmistuvan vuen 2013 aikana.

Hasse Stenudd

Svensk översättning på webben <http://www.str-t.com/metavisi.php>

Julkasuperiaatheet

Tämä jallaa METhiin lähätettyjä materiaalia. Toimituksela oon oikeus lyhentää tekstiä. Selviä tekstivikoja saatethaan korjata. Toimituksela oon oikeus vappaasti kääntää tekstiä. Kirjottaja saapii olla anonyymi, mutta toimisto häättyy saaja nimen. Met emmä lähätä takasi meile lähätettyä materiaalia, jos omistaja ei sitä vaai. METavisin tavote oon ette julkasta meänkielen kaikila varieteetilä olevaa tekstiä. Avisin pyrkimys oon olla kieltähoitava niin kauas ko maholista.

Publiceringsprinciper

För till METavisi insänt material gäller följande. Redaktionen förbehåller sig rätten till att förkorta insända texter. Uppenbara felaktigheter i språket kan rättas. Redaktionen har rätt att fritt översätta texten. Skribent har rätt att vara anonym, men nämn måste uppges till redaktionen. Insänt material returneras ej om inte skribenten särskilt ber om det.

METavisi har som målsättning att publicera innehåll på de varieteter som finns i meänkieli. Tidskriften har ambitionen att vara språkvårdande så långt det är möjligt.

www.minoritet.se

webbplatsen för de nationella minoriteterna

MALIN A JUNKKA
WEBBREDAKTÖR
malin.junkka@sametinget.se

Euroopan minuriteetit:

Pohjos-Hollantin friisilaiset, osa 3

Kuva: Tanja Tuma Niemi

Hollantilaiset taas tykkäävä, ette friisilaiset on ujoja ja vähän kankeita. Siinä het piain on oikeassa. Met prukama nimittäin joskus muistuttaa toisia tästä: ”Älä liiolele, ole niinku sie prukaat, met olema kylliksi kummia silloinki.” Net heiluttava reiphaasti

hollantilaista flakua ja oon kauhean ilosia ja spontaania.

Tämän huomaa esimerkiksi ko met vietämä Hollantin kansanpäivää 30 aprilliä. Silloin trottninki Beatrix prukkaa tehä reisun ympäri maata ja viettää tätä juhlaa yhdessä eri ihmisten kansa. Ko hään mennee Etelä-Hollantiin sielä aina oon hauskat kansalisjuhlat. Ihmiset laulava ja tansaava katuilla. Ja net huurraava ko trottninki aijaa siutti.

Ko trottninki tullee Friisinmaale sielä ei synny juuri samanlaista elosaa juhlaa. Tietenki friisilaisetki ovat ilosia. Mutta nuin sopevasti ilosia. Net seisovat tien laiaassa vähänen hymy huulila ja

huiskuttava varovaisesti kättä ko trottninki aijaa siutti. Mutta jos joku heiluttaa friisilaista flakua vähän liika innokkaasti eli tekkee jotaki muuta erilaista, niin siitä kyllä tullee jälkhiin huomautus: ”Ei kannattis liiotella!”

Alvestedocht

Tästä oon yksi poikkeus. Oon olemassa yksi tapahtuma, missä friisilaisetki juhlija ja oon spontaania. Se oon ko järjestehään *Alvestedocht*, Yhentoista kaupinkitten kilpailu, 200 kilomeeterin kilpaluistiminen kanaalilla, joka mennee yhentoista kaupukitten läpi. Se järjestethiin ensimmäistä kertaa vuona 1909, viien aikana aamula, ko vielä oli pimeä.

Joka talvi toivotaan, ette voithaan pittää Alvestedocht-kilvan. Ko tullee semmonen ilma, ette oon pitemän aijan vähän pakkasen puolela, niin friisilaisissa alkaa tapahtumhaan jotaki, niinku viimi talvenaki. Yhtäkkiä alethaan suoriseen aivan mahottomasti köökinpöyitten ympäri ja kuulee loppumattomaa saarnaamista ja porisemista sääraportista ja kenenkä raporthiin kannattee luottaa. Vanhaat veteraanit, jotka oon olhee myötä ennen aikhaan, selittävä kokemuksista, paleltunheista korvista ja varphaista ja muunlaisista kärsimyksistä. Ylpeästi net näyttävät mitalin, jonka nimi oon

”it krúske” (’risti’).

Voimakhaita tuntheita

Jokasella näistä yhestätoista kaupunkista oon Alvestedocht-komiteessä yksi jäsen. Kaikki nämät jäsenet ilmottava joka päivä meetoissa jään kunnosta ja paksuusta. Suuriin kysymys oon kunka jää tullee kestämhään 5000 luistelijoile. Tämä kilpa saattaa synnyttää voimakhaita tuntheita friisilaisissa. Moni haaveilee siitä, ette saattas kuitenkin kerran elämässä olla myötä tässä kilpailussa. Ussein olhaan pettynheitä siitä, ette olhaan niin ripuvaaisia ilmasta. Olhaan epävarmoja siitä, saapiiko osanottajapaikan eli ei. Sitte saattaa tulla paniikki

jos ei löyä sopevankokosia luistimia. Ko niin monela tullee luistimitten tarve niin saattaa ette joku koko myyhtään ulos jo varhain.

Alvestedocht oon friisilaisten suuriin kansanjuhla. Sinä päivänä elämä oon täyttä juhlaa. Ihmiset pellavaat mysiikkiä kanaalittien laioila. Net tansaava ja laulava ja tervehtivä kaikkia jotka ajavat siutti. Semmosenna päivänä ei ole friisilaisela spontanteitilläkähän rajjaa. Vahinko oon, ette näitä kilpaluistimisia ei ole niin ussein. Viimi kerta oli 15 vuotta aikaa. Mutta nyt met ootama ensi talvea. Ja toivoma ette siitä tulis oikeen kylmä!

Eelkje Tuma
Käänös: Erling Wande

Kaks minuriteettiä ja yhtheinen kehto

Kaihnuussa STR-T:n paikallisorganisasuunila oon föreninki jonka nimi oon Meän Kulttuurikehto/Vår kulturvagg. Se huolehtii niin suomenko meänkieltäpuhuvitten minuriteettien asioita.

– Mie tykkään ette met saama olla onnelisia ja ylpeitä ette meillä oon mahdollisuus vahvistaa kahta minuriteettikieltä, sanoo Marit Kemi, Meän Kulttuurikehon puhuenjohtaja. Kaihnuussa Studieförbundet Vuxenskolan oon järjestänny huohneet joissa oon helppo eksyä. Täällä oon iso kokkointumishuone tansile ja fästile, jäsenkokkousille ja konferenssile, vielä neulomiselle porsliinimaalaamiselle, tietokonekou-

lutukselle ja metitasuunile ja kööki jossako jäsenet saavat mahdollisuuden laittaa ruokaa ja leipoa.

Yhessä huohneessa likelä köökiä istuu joitaki henkilöitä. Pöyväliä niillä oon plastiikipussia. Maarit Kemi näyttää Sara Lillebergile kunka pussit köytethään yhteen pieniksi knyytyiksi jotka oon helppo ottaa matkahan kauphaan.

– Mie olen töissä, työkoutsina. Tiistaina ja tuorestaina mie otan matkahan henkilöitä joile mie annan tekemistä ja joitako mie koutsaan täällä. Hänestä yhteenmeno, STR-T:n paikallisorganisasuunin ja suomalaisen kulttuuriföreninkin kansa, oon tuonu uusia mahdollisuuksia. Tähän oon kaikki ryhmät ihmisiä

kaikista sukupolvista tervetulleita. Marit Kemi viettää kaikki hänen vapaajan ”kehossa”.

Tämän päivän, tiistain, aktiviteetit oon leipomisen/käsityö, kello 13 ja 16 välisenä aikana. Kello 16 alkaa ukkoilta, porukan kansa jotka praativat ja pellaavat tuppea.

– Minuriteettinä met vahvistumma kaikin ko met toimima ja touhuama jotaki yhdessä, sanoo Maarit Kemi.

Hasse Stenudd

Maarit Kemi, vasemalla, ja Sara Lilleberg.

Kuva: Hasse Stenudd

Merirosvo Daniel Särkijärvi ja hänen piratit
Kuva: Hasse Stenudd

Merirosvo ja kotipappa

Kieliaktivisti, merirosvo ja kotipappa Daniel Särkijärvi oon osalistunnu lasten oikeuksiin ette koulussa saaja oppia äitinkieltä. Seittemän surun ja kaheksan murheen jälkhiin, näyttää nyt ette Kaihnuun kunta tarjoo minuriteettikielkoulutusta, valittuna kielenä, ja nyt ministeri Erik Ullenhag sanoo olevansa valmis mutahmaan koululakia.

Vaikka oon vastastanu niin Daniel Särkijärvi sanoo ette hän Kaihnuun kunnassa oon myös kohanu vastuulisia jotka oon ymmärtänheet tärkeven ette tuntea oman kulttuurin ja sillä laila kansa saaja monikulttuurisen tavan kattoo asiota. Paljon sitä fiiniä työtä jotako oon tehty minuriteettikielitten puolesta, menis hänen mukhaan nostaa framile paremalla laila.

Daniel Särkijärvi ja Reijo Kemi oon kesän aikana aktiveeranheet kläppiä leikki- ja grillilloila. Kaikki aktiviteetit oon lähtenheet kläpitten äitinkielestä; suomen- ja meänkielestä. Tänä iltana lapset kohtaavat Meän Kulttuurikehossa. Daniel oon vaatittenu itensä me-

rirosvoksi lappu silmäla, papukaija följyssä joka assuu hänen vanhaassa reisuväskissä.

Revitaliseerinki-seikkailu

Yhessä kläpitten kansa net rakentavat toolista laivan, ja täysilä purhjeila net seilaavat kielirevitaliseerinkiseikkailulle. Papukaija joka istuu Danielin käessä praatii paljon ja kläpit vastaavat samala kielelä. Merirosvolaivan ylpeässä menossa tehthään monta petakookista rannale nousua ja kläpitten riemu oon rajaton.

Daniel Särkijärvi syntyy 1974 Karesuvannossa. Ko hään oli kaks vuotta pere siirty Pajahlaan ja hään kävi koulua sielä. 12-vuotihaana siirtythiin Haaparannale.

– Ko mie täytin 20 vuotta niin mie lähin mailmale. Mie olin vähän ennen kohanu hellun, Riikan, ja yhdessä met siiryimä Kumhlaan. Sielä mie olin LM Ericsonnilla töissä konheenhoitajanna, sanoo Daniel Särkijärvi. Pariskunta asu kansa viis vuotta Oulussa, Suomessa. Daniel joka silloin puhu kankeata meänkieltä oppi puhhuun suomenkieltä ja

kävi sielä talonmieskoulun.

Antaa tulosta

Kaheksan vuotta aikaa Riikka sai työn logopeetiksi Kaihnuusheen ja 2004 net siiryit Nyborghiin. Ko lapset aloit tulheen niin Daniel halusi täyveksi aikaa jäähä kotipapaksi.

– Siittä saakka mie olen ollu kotipappana ja mie olen viimen vihtoin saanu tehjä sitä mitä mie olen paras tekheen, sanoo Daniel Särkijärvi, joka pari viikkoa aikaa sai hakea kotia BB:ltä oman vaimon Riikkan ja heän neljäsen lapsen, tyärilapsen.

Pari viikkoa tämän interjyyn jälkhiin ministeri Erik Ullenhag oon valmis muutahmaan koululakia. Hän oon kuulu Kaihnuuntaphauksesta ja toivoo ette otetthaan pois vaatimus ette lapset häätyy osata äitinkieltä ennenkö net saapi sitä luke. Hän aikoo ottaa framile asian hallituksen kans.

– Näyttää ette se työ mitä met olema tehny asian eestä antaa tulosta, Daniel Särkijärvi sanoo.

Hasse Stenudd

Lissää teeveetä meänkielelä

Mervi Jaako Pajalasta on yksi niistä joka tulee olheen matkassa SVT: n satsauksessa "Talangjakten" – projekti joka liittyy itseensä henkilöitä joitako SVT tulevaisuudessa saattaa käyttää meänkielisten ohjelmien tekhoon.

– Met häymä osata tehjä teeveeinslaakia, niin kulttuurista ko uutisia, sanoo Mervi Jaako, joka ennen vain on esitelly kaameran eessä.

Mervi Jaakola on paikka Tornionlaakson teatterissa Pajalassa joka kansa on hänen työpaikka, ja jossa hään isola menestyksellä on resiseeranu ja itte ollu matkassa teatterituotanoissa. Hään tuli sattumalta puhumaan Ahti Aasan kansa, joka on Ruottin televisuunin meänkielissä toimituksessa.

Ahti selitti Mervile siitä innostuttavasta projektista, jotako NRK ja YLE on pruuvanheet, ette ottaa yhteyttä ihmisitten kansa jokka ei ole entisthään professionellisti tuottanheet SVT: le. Mervi Jaako sai kysymyksiä vastattavaksi.

– Minun kuttuthiin haastattelhuun Kiruhnaan ja mie sain tietää ette SVT pannee käynthiin koulutuksen joka antaa maholisuuen käyttää henkilöitä eri projektissä. Meininki on ette met tulevaisuudessa olema maholisia yhteistyökumppania meänkielen tuotanoissa, sanoo Mervi Jaako.

Vastasi joo

Hään vastasi lyhykäisesti joo, siiheen ette olla osa SVT: n uessa projektissa.

Tässä hetkessä oon, paitti Mervi, kansa Viktor Fors Mäntyrinta, joita koulutetaan mitenkä tehjään teeveetä erilä laila.

– Se on oikein käytännöllinen koulutus. Met tehämä inslaakia teeveele, ideasta inslaakhiin, eli tähkästä limphuun saaka, sanoo Mervi Jaako joka aijemin on liikkunu kaameran eessä, esimerkiksi lastenohjelmassa "Fieteri".

– Nyt se on aivan erilä laila, sanoo Mervi Jaako joka on oototuksia täynä.

Ahti Aasa on yks niistä SVT: n meänkielentoimituksessa joka on vastuulinen koulutuksesta uusista luppaavista teki-joista. Koulutus alkaa 28 tammikuuta.

Hyvä alku

– Tämä on hyvä alku. Mie hunteeraan ette SVT: n johola jossaki on ajatuksia ette isontaa toimintaa ette tehjä teeveeprodyksuunia meänkielelä, sanoo Ahti Aasa.

Hänen mielestä tullee olheen niin paljon mukavampaa ko oon useampia käsiä, korvia ja silmiä, toimitustyössä ja ette se lopulisesti on rikhaus ohjelmille ja ennen kaikkia kattojille.

– Mie toivon ja uskon ette net tulevaisuudessa rohki saavat prodyseerata teeveehjelmia meänkielelä. Net on niin mahotoman päteviä ja meilä oon isot toivomukset niishiin. Mie toivon ette met saatama käyttää niitä oikela laila koulutus- ja praktiikka-aikana, sanoo Ahti Aasa.

Hasse Stenudd

Mervi Jaako on yks jonka SVT kouluttaa tekheen ohjelmia meänkielelä. Mervi Jaako är en av dem som SVT lär göra program på meänkieli.

Ahti Aasa, SVT: n meänkielentoimituksesta. Ahti Aasa; SVT: s meänkieliredaktion.

Mer teve på meänkieli

Mervi Jaako från Pajala är en de personer som ska delta i SVT: s satsning "Talangjakten" – ett projekt som ska knyta till sig personer som SVT i framtiden kan använda sig av för att göra produktioner på meänkieli.

– Vi ska kunna göra inslag för teve, såväl kulturellt som nyhetsmässigt, säger Mervi Jaako, som tidigare endast agerat framför kameran.

Mervi Jaako har sin bas på Tornedalsteatern i Pajala där hon är anställd, och där hon framgångsrikt regisserat och själv deltagit i olika teaterproduktioner. Hon kom av en tillfällighet att samtala med Ahti Aasa, som ingår i Sveriges

Televisions meänkieliredaktion. Ahti berättade för Mervi om det intressanta projektet, som testats av NRK samt YLE, att knyta kontakter med personer som tidigare inte professionellt producerat för SVT. Mervi Jaako fick ett formulär att fylla i.

– Jag kallades till intervju i Kiruna och fick veta att SVT anordnar en utbildning för att ha möjlighet att använda de här personerna i olika projekt. Syftet är att vi i framtiden ska vara möjliga samarbetspartners vid produktioner på meänkieli, säger Mervi Jaako.

Svarade ja

Hon svarade kort och gott ja till att vara en del av SVT: s nya projekt. I nulä-

get är det förutom Mervi, Viktor Fors Mäntyrinta, som ska utbildas och gå igenom de olika stegen för att göra tv.

– Det är en väldigt praktisk utbildning. Vi ska göra inslag för teve, från idé till inslag, från ax till limpa, säger Mervi Jaako som tidigare agerat framför tevekameran, som till exempel i barnprogrammet "Fieteri".

– Nu blir det på ett helt annat sätt, säger Mervi Jaako, förväntansfullt.

Ahti Aasa är en av dem som på SVT: s meänkieliredaktion ansvarar för utbildningen av de nya förmågorna, som startade den 28 januari.

Bra början

– Det här är en bra början.

Jag tänker att SVT: s ledning någonstans har tankar på en utvidgad verksamhet för teveproduktion på meänkieli, säger Ahti Aasa.

Enligt honom ska det bli så mycket roligare att bli fler händer, öron och ögon i redaktionen samt att det i slutändan blir rikedom för programutbudet och inte minst för tittarna.

– Jag hoppas och tror att det blir skarpt läge för dem, att de framledes producerar för teve på meänkieli. De är så oerhört duktiga och vi har stora förhoppningar på dem. Jag hoppas att vi kan använda dem på rätt sätt under utbildnings- och praktiktiden, säger Ahti Aasa.

Hasse Stenudd

Arena minuriteettikielile

Studieförbundet Vuxenskolan kehotti kehotti jäsenföreninkä lähättämhään hakeuksia projektirahoista mitä ei ole käytetty. Norrbottenin läänissä hunteerataan kunka saattais prufilerata ommaa toimintaa.

– Met päätimä ette eri paikkakunnilla satsata SV Arehnaan, jossa met loppupäässä alotama toimintoja minuriteettikielillä, sanoo Ulla Ylivainio.

Kokemuksesta on huomattu ette vanhoitenhuolossa on tarpeita toiminoista suomen-, saamen- ja meänkielelä.

– Met tutkima missä

kunnissa oon issoimat tarpeet. Ko tämä on valmista met alotamma neljässä paikassa toimintaa vanhuustenhuolossa, käyttäjille joilako oon minuriteettikieli äitinkielenä, kertoo Ulla Ylivainio.

Yks projektin päämääristä oon ette lua uutta toimintaa ja päästä nykhiin käyttäihiiin.

– Kansaliset minuriteetit oon nykkiä osanottajia mutta se saataa kansa olla ihmiset ylheisesti jokka oon innostunheet näistä kysymyksistä. SV Arena kuttuvat aktiivisti sisäle henkilöitä, paikalisia föreninkä ja organisasuu- nia, verkostoja ja opiniu- nialottajia jokka saattavat

laajentaa näkökulmaa, Ulla Ylivainio sanno.

SV Arena piethään toiminnalle sopivissa huoneissa, kahvila muotossa ette stimyleerata dialogia. Projektiavustus SV Arenalle oon 480 000 kr.

Hasse Stenudd

Ulla Ylivainio.

Arena för minoritetsspråk

Studieförbundet Vuxenskolan uppmanade sina föreningarna att ansöka om outnyttjade projektmedel. I Norrbottens län funderar de över hur man kan profilera sin verksamhet.

– Vi beslöt att på

olika orter i länet satsa på SV Arena, där vi i slutändan startar upp verksamheter på minoritetsspråk, säger Ulla Ylivainio.

Erfarenhetsmässigt har det visat sig att det finns behov inom äldreomsorgen av verksamheter som bedrivs på minoritetsspråken finska, samiska och meänkieli.

– Vi ska undersöka i vilka kommuner behovet är störst. När detta är klart startar vi, på fyra orter, upp verksamheter inom äldreomsorgen, för brukare som har ett minoritetsspråk som modersmål, berättar Ulla Ylivainio.

En av projektets mål-

sättningar är att skapa ny verksamhet och nå unika deltagare.

– De nationella minoriteterna är unika deltagare men det kan även vara människor i allmänhet som intresserar sig för dessa frågor. SV Arena bjuder aktivt in personer, lokala föreningar och organisationer, nätverk och opinionsbildare som kan vidga vyerna, säger Ulla Ylivainio.

SV Arena kommer att hålla till, i för verksamheten ändamålsenliga lokaler, i form av caféer för att stimulera till dialog. Projektbidraget för SV Arena är 480 000 kronor.

Hasse Stenudd